

Bildminnen från ERCW-veckan i Tusby

Dövblinda Julie Brown från England var en av veckans färgstarkaste uppenbarelser i sina indiskinspirerade kläder.

Ansvariga för ERCW-evenemanget, Sanna Paasonen, drog med sig deltagarna i en glad letkajenkka (slängschottis) på tisdagen.

På Signmarks konsert var det fart och fläng. Här syns ryska Sergei Sirotkin med sin tolk svänga om i dansens virvlar.

Kari Hyötyläs (t.v.) schackbräde intresserade många dövblinda under veckan. Här pågår en dust med österrikaren Franz Pirker. I bakgrunden tolkarna Reino Bruun (t.v.) och Edvard Gmoser. Den första matchen vann Franz, den andra Kari och den tredje blev oavgjord (remi).

KÄNSELSPRÖTET

Nr 3 ♦ 2011

Föreningen Finlands Dövblinda rf

Europas dövblinda samlades till
ERCW 2011 på Onnela

Årets återstående
evenemang

Innehåll

Ledaren: Internationellt vimmel
Europas dövblinda samlades till
ERCW 2011 på Onnela

14:e ERCW-veckan i Danmark
Bastukillens återkomst
Förändringar i Känslsprötets redaktion

Årets återstående evenemang
Beröringens språk

Distriktssekreterare informerar
Stadsdirektören i Vasa fick en demonstration av det taktila handalfabetet

Bildminnen från ERCW-veckan i
Tusby

På omslagsbilden: Peter Vanhoutte från
Belgien njuter av Signmarks rytmer med
hjälp av sin tolk Koen Amerlynck.

Hjälpmedelsmässan i Tammerfors Mäss- och Idrottscentrum 10-12.11. Föreningen Finlands Dövblinda rf deltar och presenterar sin verksamhet på avdelning 409.

Koskettavin veistos ("Den mest berörande skulpturen") – professionella skulptörers uppfattning av berörbar skulpturkonst. 25.10-20.11. Konstutställningar i Sanomatalo, galleri Art Kaarisilta.

KÄNSELSPRÖTET ISSN 1797-8777, **Utgivare:** Föreningen Finlands Dövblinda rf. **Redaktören:** Chefredaktör Tuija Wetterstrand, tel. 040 753 2026, e-post: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Redaktionsråd:** Esko Jäntti (ordförande), Carita Halme, Anu Mikkola, Aarne Pirkola, Ari Suutarla, Jaakko Evonen (sekr), Tuija Wetterstrand. **Tidningen utkommer** 4 gånger om året med storskrift. **Översättning från finska:** Maria Punnonen / Mingela, Pekkulantie 26, 59210 Melkonien, tel. 040 5831080. **Abonemang och adressändring:** Föreningen Finlands Dövblinda rf, PB 40, 00030 Iiris Tel. 040 778 0299, texttel. (09) 3960 4321, fax 040 604 7477, e-post: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Redaktionen förbehåller sig rätten att använda tidningens artiklar också på föreningens webbsidor **Internet:** <http://www.kuurosokeat.fi>

Internationellt vimmel

I början av augusti landade närmare 220 dövblinda personer, medarbetare och frivilliga från 16 länder i Tusby. Den mest långväga deltagaren hade rest hela vägen från Kanada. Jubileumsåret till ära stod vår förening värd för den Europeiska rehabiliterings- och kulturveckan för dövblinda som nu arrangerades för 13:e gången och för första gången i Finland. Några utlänningar hade packat med sig varma kläder och blev förvånade då dagstemperaturen var högre än i deras hemländer. Många förlorade sitt hjärta till de tusen sjöarna och de gröna träden och uttryckte sin förtjusning över hur exotisk Finlands natur är.

Två dagar åkte vi på utflykt: till Helsingfors centrum, till Iiris, till gamla stan i Borgå. Vi åkte också på en lunchkryssning. Det mest minnesvärda ögonblicket för mig personligen var när jag lärde ut letkajenkka (slängschottis) till takterna av dansbandet Ruusvalli. Det var en verkligt härlig syn när hundra dansare bildade en lång kö som slingrade sig runt i Toukola-salen. På avslut-

ningsfesten gjorde Signmark ett överraskningsframträdande och demonstrerade genom sina sånger att ingenting är omöjligt.

Det var en intressant utmaning att leda ett så här stort internationellt evenemang, i synnerhet som jag är ung, kvinna och dövblind. Uppdraget innebar många helt vardagliga uppgifter – intensifierade: användningen av tolktjänster, samarbete med olika aktörer, informationsförmedling åt båda hållen och kommunikation med olika människor. Den viktigaste avsikten med träffen är att dövblinda personer från olika länder får tillfälle att utbyta erfarenheter och umgås. Jag har fått många nya underbara vänner från olika håll i Europa och vi håller nu kontakten också på Facebook, så allting tog inte slut efter veckan.

Deafblindpower!

Sanna Paasonen

Ansvarig för ERCW 2011

Europas dövblinda samlades till ERCW 2011 på Onnela

ERCW 2011 på Onnela samlade dövblinda från 16 olika europeiska länder, Finland inräknat. Vädergudarna var nådiga mot evenemanget och solen sken på en nästan molnfri himmel hela veckan – med undantag av lördagens friska sommarregnskur som upphörde precis innan denna gruppbild togs. På bilden syns de flesta av de dövblinda deltagarna.

Text och bilder: Tuija Wetterstrand

Första veckan i augusti samlades över 200 dövblinda personer, tolkar, ledsagare och anhöriga på Vårdshuset Onnela i Tusby till den Europeiska rehabiliterings- och kulturveckan för dövblinda. Sexton olika nationaliteter, inklusive Finland, var representerade. Det var 13:e gången evenemanget arrangerades, och nu för första gången

i Finland. Förkortningen ERCW kommer från det engelska namnet European Rehabilitation and Cultural Week of the Deafblind.

De nyckfulla vädergudarna hade beslutat sig för att vara nådiga och gästerna fick njuta av den finska sommaren när den är som bäst. Solen sken från en nästan klarblå himmel hela veckan – det var bara på lördag eftermiddag som det kom

Under veckan anordnades två utflyktsdagar: på onsdagen till Helsingfors centrum, på fredagen till Iiris och Borgå. Det behövdes fyra bussar för att transportera deltagarna. Alla lägerledare tog hand om sin egen grupp, här lägerchef Sanna Paasonen med sin tolk Jaana Marttila

ett friskt sommarregn som räckte några timmar.

Veckans program innehöll utflykter, promenader i närterrängen, bastubad och olika verkstäder. En viktig del av evenemanget är att möta andra dövblinda och utbyta erfarenheter. Eftersom deltagarna var fler än det fanns inkvarteringskapacitet för på Onnela inlogerades en del av sällskapet på konferenshotellet Gustavelund. Abonnerade bussar gick enligt en bestämd tidtabell mellan Onnela och Gustavelund. Största delen av programmet ordnades på Onnela.

På kvällsprogrammet stod fri samvaro, musikprogram av Russ Palmer, dansmusik med bandet Ruusvalli och, som socker på botten på avslutningsfesten på lördag, överraskningsgästen Signmark.

Också vår kramfadder Eija Vilpas glädde gästerna med ett kort besök på torsdagen.

Lägerchef Sanna Paasonen och tre andra dövblinda lägerledare, Jaakko Evonen, Tuija Mustonen och Sanna Tuomaala lotsade med glans varsin grupp på ca 50 personer genom hela veckan. Alla lägerledare hade sin egen färgkod och bar antingen en grön, gul, orange eller violett scarf som kännetecken. Färgen återfanns också på lägerdeltagarens namnlapp, så att var och en lätt kände igen sin egen grupp. I bakgrunden flängde tusenkonstnärerna Heikki Majava och Tuija Wetterstrand omkring. De hade blå scarfar och frivilligarbetarnas färg var ljusblå.

De frivilliga Laura Hakala, Eija Nevala och Helena Tanskanen var

ERCW-evenemanget har ordnats sedan år 1997, då man samlades i Tjeckien. Finland var det 13:e värdlandet. Några somrar har evenemanget, som tidigare gick under namnet Europeiska dövblindas semesterläger, av olika skäl inte ordnats.

med hela veckan; Reetta Eklund och Elina Saunanoja en del av tiden. Laura är teckenspråkstolkstuderande, Eija har flera års erfarenhet som frivillig stödperson och Helena är teckenspråkig organisationsaktiv och företagare.

Själv presenterade jag på tisdag förmiddag området på Onnela för en grupp som till största delen bestod av ryssar. På eftermiddagen gick jag tre gånger en stavgångsrunda. Överraskande många personer var intresserade av stavgång, och de ivrigaste kom med två gånger. På lördagen hade jag på allmän begäran lovat gå en extra stavgångsrunda, men deltagarna blev färre än väntat på grund av

att veckans enda regnskur inföll just vid den planerade tidpunkten. Tre tappra belgare och tre ungrare krävde dock att få gå, och sålunda gick vi en rask runda i det uppfriskande regnet.

Deltagarna verkade nöjda med veckans behållning. Engelsmannen Colin Bennet uttalade sitt särskilda tack för induktionsslingan i festsalen, trots att den strejkade mellan varven. "Induktionsslingor har en väldigt stor betydelse för oss med nedsatt hörsel som använder hörapparat. Utan dess förstärkande effekt är det många saker som vi inte skulle uppfatta." Colin tycker att det sociala umgänget är den viktigaste orsaken till att han vill vara med om sådana här evenemang. Karen från Kanada däremot kritiserade det alltför ostrukturerade programmet som inte erbjöd tillräckligt många alternativ. "Programmet innehöll alldeles för lite om finsk kultur. Den kunskapsmässiga delen saknades helt", anmärkte Karen.

Den officiella responsen följer Colins och Karens åsikter. Arrangemangen fick beröm och de flesta tyckte att maten var god, men de skulle hellre haft bordsservering än buffébord. Många ansåg emellertid att programmet kunde ha innehållit fler intressanta utflyktsmål och annat att göra. Det allmänna betyget landade dock ordentligt på plussidan.

14:e ERCW-veckan i Danmark

Vice ordföranden för Föreningen Danmarks Dövblinda (Foreningen Danske DøvBlinde) Kirsten Malmbak hälsade alla deltagarna i ERCW 2011- evenemanget välkomna också till Danmark. Kirsten hade slagit foten straxt innan avfärden till Tusby och var därför tvungen att sitta i rullstol hela veckan.

Danmark står värd för den 14:e Europeiska rehabiliterings- och kulturveckan, som äger rum på de dövas folkhögskola, Castberggård. Tidpunkten blir en vecka senare än i Finland, dvs. 13–19.8.2012.

Till programmet under veckan hör tre heldagsutflykter. En utflykt går till Århus, Danmarks näst största stad, den andra till ett spa och den tredje till Nordsjökusten och ön Mandö. Enligt preliminära uppgifter kommer verkstäderna att behandla åtminstone haptisk kommunikation. Ytterligare information och ett mer detaljerat program kommer sena-

re att finnas på Castberggårdens webbsida på www.cbg.dk. Frågor och anmälan kan skickas till admin@cbg.dk.

Veckan kostar ca 470 euro per person i dubbelrum och 605 euro i enkelrum. Alla måltider och utflykter ingår i priset.

Närmare anmälningsinformation och priser kommer i samband med ett annat meddelande. Anmälnings-tiden går ut 2 april. Evenemanget ordnas av Castberggård och föreningen för de danska dövblinda FDDB.

Bastukillens återkomst

Text och bild: Tuija Wetterstrand

Colin Bennet är en välkänd figur på internationella dövblindträffar. Colins karriär som opinionsbildare inom handikappbranschen tog dock sin början relativt sent. "Jag var långt över fyrtio år gammal när jag första gången hörde om retinitis pigmentosa och Usher. Straxt därefter, år 1989, blev jag medlem av Sense, en engelsk organisation inom dövblindhetsbranschen. Först då träffade jag för första gången andra dövblinda. Jag kände genast att jag hade kommit hem", minns Colin.

*Colin Bennet framför strandbastun på Onnela. Då han bodde i Finland som ung var Colin en ivrig bastu-
badare och kallades Sauna-Boy, Bastukillen.*

Colin har rest vida omkring till olika träffar inom handikappomsorgen. Han är känd för att han trots att han är nästan helt blind reser till och med långa vägar ensam och använder sig av olika fortskaffningsmedel. För att komma till ERCW-mötet reste han först ensam över Engelska kanalen till Frankrike och fortsatte därifrån med tåg via Köpenhamn och Stockholm till Haparanda, sedan med buss till Torneå.

och Kemi och därifrån med tåg till Helsingfors och till sist med buss till Tusby. "Vanligen har jag bra fått hjälp, isynnerhet tågbytena har gått bra", säger Colin, men medger att det ibland också har uppstått tuffa situationer.

Innan Colin Bennet gick med i dövblindarbetet hade han en lång paus i resandet. "Äktenskap, sex barn,

skilsmässa och sådant där. Då fanns ingen tid att resa”, säger Colin. Som ung vuxen reste Colin däremot flitigt och bodde till och med i Finland några månader i början av 60-talet. ”På den tiden fick man mat och husrum i Finland om man hade engelska som modersmål. I gengäld skulle jag jobba på bondgården och däremellan lära barnen engelska. Jag tyckte speciellt mycket om att bada bastu och fick smeknamnet ”Sauna-Boy”, alltså ”Bastukillen”, kommer Colin ihåg.

Nästa gång Colin kom till Finland var år 2005 då Föreningen Finlands Dövblinda rf ordnade Hellen Keller Världskonferensen i Tammerfors. ”Både i Tammerfors och här i Tusby har jag varit mycket tacksam över induktionsslingan. Det är inte alls i alla länder som det finns induktionsslinga ens vid de dövblindas träffar.”

Colin har jobbat hårt för att induktionsslingor skulle tas allt allmänna-
re i bruk i hans hemland England.
”Ibland verkar det som om de som
använder hörapparat skulle skäm-
mas över sin nedsatta hörsel och
därför inte täcks kräva bättre hör-
selmiljöer. Annat är det med teck-
enspråket, det upplevs som intres-
sant”, resonerar Colin.

Colin är intresserad av påverk-
ningsarbete eftersom han själv har

bittra erfarenheter av hur det är att försöka dölja att man inte ser eller hör. ”Som studerande låtsades jag ofta att jag var full, eftersom jag raglade omkring i dunklet och inte hörde allting som man sade åt mig. Att vara onykter var helt accepterat bland de unga männen, att vara handikappad var det inte”, småler Colin.

Förändringar i Kän- selsprötets redaktion

Fårån och med början av år 2012 sker ett temporärt personalbyte på informationsavdelningen eftersom jag kommer att vara tjänstledig i 8 månader, under tiden 1.1– 31.8.2012. Min vikarie är Katriina Ekola. Katriina är kommunikationsproffs och hon har erfarenhet både av att skriva artiklar, ombryta tidningar och uppdatera och underhålla webbsidor. Katriinas styrka är att hon är förtrogen med både synskade- och dövarbetet. Förutom kommunikationsstudier har Katriina yrkeshögskoleexamen som ergoterapeut och artemom i bagaget. Katriina Ekola kommer att presentera sig själv i årets första nummer av Känselförbundet. **Tuija Wetterstrand.**

Årets återstående evenemang

KONSTUTSTÄLLNINGAR

25.10–20.11. Konstutställningar i Sanomatalo, galleri Art Kaarisilta:

- 1) Koskettavin veistos ("Den mest berörande skulpturen") – professionella skulptörers uppfattning av berörbar skulpturkonst.
- 2) Vaikea kuulla ja vaikea nähdä ("Svårt att se och svårt att höra") – de dövblindas retrospektiva konstutställning 1971–2011.

Under tiden 24.10–18.11 finns de dövblindas konst också utställd i aulan på liris, service- och verksamhetscentret för synskadade.

HJÄLPMEDELSMÄSSAN

I Tammerfors Mäss- och Idrottscentrum 10–12.11.

Föreningen Finlands Dövblinda rf deltar och presenterar sin verksamhet på avdelning 409.

JUBILEUMSSEMINARIUM OCH HÖSTMÖTE

25.11. Jubileumsseminarium. Hotell Rosendahl, Tammerfors. Anmälan sker via länken på ingångssidan på www.kuurosokeat.fi.

- På jubileumsseminariet lanseras boken "Poimintoja kuurosokeudesta" ("Plock om dövblindhet") som Eero Vartio har sammanställt.
- 26–27.11. Höstmöte. Hotell Rosendahl, Tammerfors. För medlemmar

JULGRÖT

Det har gått 40 år sedan Föreningen Finlands Dövblinda rf:s konstituerande möte. Inbjudan till julgröt på alla enheterna. På Föreningen Finlands Dövblinda rf:s huvudkontor på liris är det öppet hus kl. 8–11.

Mer information:
www.kuurosokeat.fi

Beröringens språk

Text och bild: Ali Kinnunen

Beröringsspråket har medvetet utvecklats under över tjugo års tid. Tack vare det kan dövblinda och synskadade kommunicera utan språkproblem, och det kan användas för att komplettera det talade språket om samtalspartnern hör dåligt eller inte ser.

Beröringsspråket och därefter det vetenskapliga studiet av det fick sin

början då Riitta Lahtinen och Russ Palmer träffades och upplevde ett behov av att kommunicera med varandra.

Riitta och Russ träffades på en konferens för dövblinda i Sverige i augusti 1991. Riitta var med på konferensen i egenskap av sakkunnig och Russ var där för att tala om sina egna erfarenheter. Vid den tiden hade Russ ännu lite kikarsyn, hörseln var redan då dålig

och försvann sedan gradvis nästan helt och hållet och en vanlig hörapparat var inte heller till hjälp. Paret var tvunget att utveckla ett nytt fungerande kommunikationssätt: beröringen.

Nu har beröringsspråket redan spritt sig till många länder. "Till en början kunde vi inte ens föreställa oss vad allt detta kunde leda till", säger Riitta.

Förutom i Finland har paret undervisat i beröringens språk också i Italien, Frankrike, Schweiz, Belgien, Australien, Kanada, England och Norden.

Intervjuaren föll visst av kälken

En del av beröringsyttrandena är baserade på teckenspråkstecken, en del på kroppens naturliga rörelser som har vidareutvecklats. Hudens grammatik kompletterar språkets grammatik. Tal och beröring tillsammans ger till exempel en dövblind person med cochleaimplantat mycket mer information än enbart talet.

Genom beröring kan man till exempel snabbt berätta för den dövblinde om någon kommer eller går. Beröringen är ett snabbt sätt att kommunicera. Då det kan ta hur lång tid som helst att förklara något kan ett par beröringsyttranden,

haptiser, omedelbart göra saken klar. På samma sätt kan man med ett par haptiser berätta åt vilket håll man bör vända sig t.ex. inför fotografering eller i vilken riktning man ska räcka ut sin hand för att skaka hand. "Jag kan till exempel blixtnabbt visa att matbordet finns i riktning klockan tolv eller rita en rumskarta på ryggen så att dörrarnas och fönstrens placering genast framgår. Det är fråga om beröringsmönster på kroppen."

Under diskussionens gång nickar Riitta ofta. Hon förmedlar nickningen till Russ hand genom små, för andra osynliga, haptiser.

Riitta och Russ har utvecklat beröringen till ett språk med egen grammatik som man kan lära ut precis som vilket annat språk som helst. Dessutom har de ett eget, ursprungligen hemligt språk som de fortfarande använder flitigt, även om Russ nuförtiden kan höra tack vare cochleaimplantat. När Russ känner den välbekanta beröringen vet han att aha, det här är ju frun!

Vid intervjun har Russ Palmer också en tolk, vars hand berättar många saker på Russ ryggstavla. Genom beröring förmedlar tolken till Russ bland annat vilka miner samtalspartnern har, om han verkar förstå eller om han ser lidande ut eller om han kanske redan är helt borttappad.

Beskrivning och musik

Riitta är välbekant för alla dövblinda. Hon har jobbat i det dövblinda och döva samfundet i över 30 år med olika sorters rehabilitering, produktion av läromedel och utveckling av kommunikationsmetoder. Nu har hon återvänt till tjänst vid Föreningen Finlands Dövblinda rf efter ett kort uppehåll. Hon arbetar som kommunikationschef och är medlem i expertgruppen för dövblindfältet.

Riitta var en av lärarna vid den första beskrivningstolkutbildningen (syntolkutbildningen) anordnad av Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ("Synskadades kulturservice") och var också den som startade kursen tillsammans med kulturcentret och Mikko Ojanen. Detta var år 2005.

Riittas doktorsavhandling, Haptiser och haptermer, föddes egentligen som en strävan att standardisera beröringens språk. Hennes, Russ och Merja Lahtinens bok Aisti kuvailu ("Sinnen och beskrivning") är all beskrivnings standardverk, där finner man instruktioner för att beskriva olika situationer och händelser.

Russ är en populär föreläsare och lärare som allt mer har börjat koncentrera sig på sin egen musik. Då han jobbade i Norge blev han bekant

med ett vibrerande golv och senare var han med då man vid universitet i Sheffield utvecklade en flyttbar vibrerande enhet som då den placeras på golvet gör att döva och dövblinda kan uppleva musikens rytm. En sådan enhet kan användas då man undervisar dövblinda och döva barn i musik. Systemet är i bruk bland annat i Uleåborg. Russ säger att han inte undervisar dövblinda barn i musik utan ger dem en möjlighet att uppleva musiken och att vara kreativa.

Flirtande på beröringsspråket

Man kan till exempel uttrycka sitt intresse för någon annan tydligare genom beröring än genom en tolks förmedlan.

Olika sätt att lära känna personer av det andra könet har de facto ofta varit ett samtalsämne både på kurser för dövblinda och i praktiken. Man har till exempel frågat sig hur man kan veta om den andra är intresserad av en och hur man skulle kunna uttrycka sitt eget intresse – då det ofta är en tolk emellan. "Jag har sagt att handen kan dröja kvar lite längre än vanligt eller att beröringen kan stanna upp ett ögonblick. Om den andra drar sig undan beröringen är han inte intresserad, men om han låter handen bli kvar kan det finnas en chans!", säger Riitta.

Det är naturligtvis möjligt att flirta genom tolk, men genom beröring går det utan mellanhänder. Direktkontakt är alltid bäst.

Sexualiteten påstås vara tabu, men vem skulle inte vara intresserad.

Riittas och Russ kursdeltagare har bland annat besökt konstutställningar där skulpturernas positioner har väckt intresse. En gång placerade de sig själva i samma positioner som statyerna och de dövblinda kunde genom att känna på dem ta reda på hur statyerna stod.

Det är fritt fram att vidareutveckla idén. Till exempel på konstutställningar kunde ett par komma med för visa upp skulpturernas positioner så att man kunde få känna på paret. Riktiga statyer får man sällan vidröra – isynnerhet inte om man inte har fått tillåtelse till det.

Gymnastik- och motionsrörelser är också lätta att demonstrera med hjälp av levande modeller, det är också en form av beskrivning – beskrivning medelst kropp och rörelser.

Ytterligare information: riitta.lahti-nen@kuurosokeat.fi

Distriktssekreterare informerar

Hej alla Känselförbundets läsare!

Vi har haft en skön och varm sommar och nu har vi höst med vackra färger och mycket som naturen ger i gåvor. Hoppas Du har fått njuta av frukt, bär och svamp, och kanske också fått något att sätta i frysen och kanske syltat och saftat. Det smakar så gott på vintern och då kan vi njuta och tänka på sommaren.

Vi önskar aktivitet av dig som läsare, sänd gärna in önskemål om vad du vill läsa i tidningen och gärna får du skicka in egna skrivelser.

Sänd in tips till chefredaktör Tuija Wetterstrand, hennes e-postadress är tiedotus@kuurosokeat.fi som också är redaktionens e-postadress och postadressen är PB 40, 00030 liris.

Jag önskar Dig en fortsatt färgrik höst!

Inga

Stadsdirektören i Vasa fick en demonstration av det taktila handalfabetet

Tomas Häyry, stadsdirektör i Vasa, har roligt då han försöker gissa vilken bokstav distriktssekreterare Inga Lassfolk-Herler tecknar i hans hand. Bild: Anne Varteva.

Distriktssekreteraren i Vasa, Inga Lassfolk-Herler gav Vasas nylitträdde stadsdirektör Tomas Häyry prov på det taktila handalfabetet. Stadsdirektör Häyry var med då handikapporganisationerna presenterade sig i Vasa 12.9. Inga berättar

att åtskilliga handikapporganisationer var med på presentationsdagen och att många människor besökte evenemanget och bekantade sig med dem. Miapetra Kumpula-Natri och vård- och omsorgsdirektör Jukka Kentala höll tal.